

Kroppens Teologi

Erik Andvik

Copyright ©St Rita Forlag 2022
www.stritaradio.no

Dette heftet er et samarbeidsprosjekt mellom
St Paul menighet og St Rita radio

Grafisk formgiving: Hege Askvik

Trykket av Molvik Grafisk AS

ISBN 978-82-692814-0-8

Omslagsbilde: "Skapelsen av Adam" av Michelangelo

Om dette heftet

Er ditt mål i livet å være lykkelig? Bra! Da har du akkurat samme mål som Gud har for deg! Ble du overrasket nå? Mange tror kristen etikk handler om å undertrykke det vi *vil* og gjøre det vi *bør*. De tenker på moral som regler for hvordan vi skal leve slik at *Gud* blir fornøyd. Men dette er snudd på hodet! Guds intensjon med å skape oss var faktisk at vi skulle være lykkelige. Derfor skapte han oss slik at vi er naturlig tiltrukket av det som gjør oss lykkelige. Og det som gjør oss lykkelige, er alt som er godt, vakkert og sant.

Den tidligere pave, Johannes Paul II, var veldig bevisst på dette. Han sa at innerst inne er ikke etikk og moral noe som er pålagt mennesket *utenfra*, men noe som veller opp *innenfra*. Vi har moral i oss på grunn av hvordan vi er skapt. Når vi ser det gode, kjenner vi at det vekker gjenklang, og vi tenker, «Ja, det er dette jeg vil!».

Selvfølgelig kan vi også bli tiltrukket av ting som ikke er gode. Men det *virkelig* gode er ikke bare noe som gir en kortvarig følelse av lykke. Om det ikke var mer enn dette, kunne vi bare ta en pille. Nei, det gode er det som oppfyller hva det er å være et menneske. Og det er det som vi innerst inne lengter etter.

Etikk handler altså om å søke etter det som gir oss ekte lykke. Men det er kanskje vanskelig å tenke slik om katolsk samlivsetikk. Kirken tar noen standpunkter som mange i det moderne samfunnet ser på som håpløst gammeldagse og utdaterte. Kirkens lære kan vel umulig være noe som vil gjøre oss lykkelige?

Dette forsto pave Johannes Paul II. Helt fra han først ble prest, var han mye sammen med unge mennesker. Han forsto at etikk og moral ikke kunne tres nedover hodet på folk. Hvis unge mennesker skulle følge Kirkens samlivsetikk, måtte de først få en begrunnelse som ga mening, en forklaring på *hvorfor* Kirken lærer som den gjør. Men paven var også overbevist om at når unge mennesker først fikk se skjønnheten i Kirkens lære, ville de faktisk tenke, «Ja, det er dette jeg vil!» Med denne hensikten utarbeidet paven en undervisning som han kalte for «Kroppens Teologi». Kroppens Teologi er forklaringen på Kirkens lære om sex og samliv. Vi vet gjerne allerede *hva* Kirken sier. Kroppens Teologi forteller oss *hvorfor* den sier det.

Det er det som er meningen med dette heftet, at du skal høre begrunnelsen for Kirkens samlivsetikk, for å kunne vurdere om det gir gjenklang som noe godt og meningsfylt. Det er dette Del 1 handler om. Les Del 1 først.

Hvis du synes Del 1 gir mening, så kan det gi mening å lese Del 2. Del 2 tar for seg ulike aktuelle temaer i Kirkens samlivsetikk som vi er opptatt av. Denne delen viser helt konkret hva Kroppens Teologi vil si om hvert enkelttema. Men for å forstå Del 2, må du først ha lest Del 1. (En annen god grunn til å begynne med Del 1, er at den er kortest!)

Del 1: Hva er Kroppens Teologi?

Teologi betyr lære om Gud. Kroppens Teologi handler ikke om hva Gud forteller oss om kroppen, men om det motsatte: Hva kroppen forteller oss om Gud!

Pave Johannes Paul II kalte kroppen for «det femte evangelium». Her sier han noe så radikalt som at dersom vi ikke hadde de viktigste bøkene i det nye testamentet – Matteus, Markus, Lukas eller Johannes – så kunne vi likevel ha lest evangeliet direkte av kroppene våre. Evangeliet er rett og slett stemplet inn i kroppene våre. Hvordan det?

Evangeliet betyr «den gode nyheten». Hva er den gode nyheten? Det er at Gud har gitt oss en gave, faktisk den største av alle gaver: Gud har gitt oss seg selv. Det er dette vi feirer hver gang vi mottar den hellige eukaristien i messen. Dette er den sentrale tanken i Kroppens Teologi: Gaven – Gud gir seg selv til menneskene.

For å forstå hva som menes med at kroppen forteller oss om Gud, må vi først forstå en viktig ting om Gud. Vi kristne tror på én Gud, men vi tror ikke på en ensom Gud. Selv før han skapte mennesker har Gud aldri vært alene. Fra evighet er Gud tre personer: Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd. Vi kaller dette mysteriet for «Treenighet» (*tre-én-*

ighet): *tre* personer i *én* Gud. En annen måte å si dette på er tre personer i *forening* (for-*én*-ing). Forening betyr å være sammen, å være ett. Forening er også en god måte å tenke på kjærlighet. Når du er glad i noen, er det på en måte som om du er ett med dem: Du føler med dem. Når de er glade, blir du også glad. Hvis de har det vondt, er det også vondt for deg.

Gud er altså ikke ensom; han er tre personer *forent* i fullkommen kjærlighet for hverandre. Gud skapte ikke verden og oss mennesker fordi han manglet noe, men for å dele denne kjærligheten med flere. Vi er skapt til å delta i det fullkomne kjærlighetsforholdet som alltid har vært der i den evige Treenigheten. Dette er Kirkens svar på spørsmålet om hvorfor vi er til: Vi er skapt til forening med Gud som er evig kjærlighet.

Kroppen er et bilde

Men hva har dette med kroppen å gjøre? Jo, kroppene våre er skapt og formet som et synlig fysisk bilde på denne evige foreningen i kjærlighet. Det er forening som er nøkkelen til å forstå kroppene våre. Dette ser vi allerede i bibelens første bok når Gud skaper de første menneskene. Der står det: «Gud skapte mennesket i sitt bilde» (1 Mos 1,27). Mennesket er et bilde på Gud. Men det er ikke bare mennesket generelt som avbilder Gud. Det står også at han skapte dem «som mann og kvinne» og at «de to skal være én kropp». Å være én kropp er en annen måte å si at de kommer sammen seksuelt, kroppene blir *forent*. Menneskene er bilder av Gud både som enkeltpersoner, og som to ulike kroppar som kan bli én kropp i seksuell forening. Selve foreningen mellom mannen og kvinnen er et bilde av Gud som de to ikke kan uttrykke hver for seg. Foreningen mellom mannen og kvinnen peker på den evige foreningen mellom Gud og mennesker som han har skapt oss til å delta i.

Bibelen gir oss ulike bilder for å forklare forholdet mellom Gud og mennesket. For eksempel: Gud er vår Far, og vi er hans barn, Gud er hyrden, og vi er sauene, Gud er kongen, og vi er hans borgere, Kristus er vintreet, og vi er greinene, osv. Men ett av bildene i Bibelen har en spesiell plass, og det er relasjonen mellom mannen og

kvinnen. I Efeserbrevet skriver Paulus følgende (og siterer Første Mosebok):

«Derfor skal mannen forlate far og mor og holde fast ved sin kvinne, og de to skal være én kropp. Dette er et stort mysterium: jeg tenker på Kristus og Kirken» (Ef 5,31-32).

Gud skapte kroppene våre som et synlig, fysisk bilde på den evige foreningen mellom Gud og mennesker.

I Bibelen fremstilles Kristus som brudgommen og vi (Kirken) som hans brud. Paulus kaller dette for et stort mysterium. Mysterium er fra det greske ordet *mysterion*, som ble oversatt til latin som *sacramentum*, på norsk sakrament. Forholdet mellom mann og kvinne i ekteskapet er i katolsk forståelse et sakrament. Pave Johannes Paul II kaller ekteskapet for «prototypen» på alle sakramentene. En prototyp er det første eksemplaret av en ting man skal lage flere av, som fungerer som mønster eller modell for alle senere utgaver. Ekteskapet er prototypen fordi det er det første sakramentet kronologisk – det er gitt oss allerede ved skapelsen. Ekteskapet er også et mønster for de andre sakramentene. Alle sakramentene handler om foreningen mellom Gud og mennesket, men ekteskapet representerer denne foreningen på en konkret, billedlig måte: Når vi ser på kroppen vår, om vi er mann eller kvinne, gutt eller jente, ser vi at den er formet på en måte som peker mot en forening. På den måten forteller kroppene oss også om hva Gud er – forening – og om hva alle mennesker er – skapt til å være forent med Gud.

Tre komponenter

Den seksuelle foreningen mellom mann og kvinne handler altså samtidig om en mye større fortelling. For at foreningen mellom de to virkelig skal uttrykke Guds kjærlighet og forening med menneskene, er det tre komponenter som hører med. Hver av disse tre komponentene peker på noe i vårt forhold til Gud. Vi kan tenke på det som et enkelt puslespill med tre brikker som hører til for at bildet skal bli helt. Foreningen mellom de to må være:

1. Komplementær
2. En total gave
3. Livgivende

Den første brikken forutsetter at mannen og kvinnens kropp er *komplementære*. Det betyr at de utfyller hverandre, slik for eksempel en nøkkel og en lås er komplementære: En nøkkel ville ikke gi mening om det ikke fantes noe som heter en lås. Og en lås ville ikke gi mening om det ikke fantes noe som heter en nøkkel. På samme måte er det ikke mulig å forstå mannekroppen og kvinnekroppen sett i isolasjon fra hverandre. Mannekroppens utforming henger ikke på greip uten at kvinnekroppen finnes, og kvinnekroppens utforming henger ikke på greip uten at mannekroppen finnes. Dette er helt opplagt ut fra de rent biologiske fakta – vi trenger ikke guddommelig åpenbaring for å skjønne det: Både mannen og kvinnen har organer i kroppen (kjønnsorganene) som kun kan utfylle sin fulle funksjon (å lage barn) når en kropp av motsatt kjønn er involvert. Mannen og kvinnen utfyller hverandre.

Denne synlige fysiske komplementariteten er samtidig et bilde på noe evig og guddommelig, på relasjonen mellom Gud og mennesket. Gud har skapt oss til felleskap med ham. Vi trenger Gud for å leve livet slik det var tenkt etter skaperens hensikt. Vi kan kun fullt ut forstå hva det er å være menneske dersom vi tar Gud med i bildet. Uten Gud gir ikke mennesket mening. Komplementariteten er den første brikken i dette bildet som peker på foreningen med Gud.

Den andre brikken i bildet er *gaven*. Det at kroppene er komplementære, gjør det mulig for mannen å gi seg selv som en gave til kvinnen, og for kvinnen å gi seg selv som en gave til mannen. Det at kroppene utfyller hverandre – at den ene kroppen har egenskaper som den andre ikke har – gjør det mulig for dem å bli én kropp i seksuell forening. Men hva består denne gaven i? Er det en gave som bare består av kroppen? Bare for et kort øyeblikk? En natt? Eller er det noe mer? Ifølge Kroppens Teologi er gaven en *total* gave, ikke bare av to kropp, men av to personer til hverandre. Ved å være naken og sårbar overfor hverandre, uttrykker mannen og kvinnen at de stoler helt og fullt på hverandre og ønsker å gi seg selv totalt til den andre. Og en total gave er en gave som ikke kan tas tilbake. Det er en gave der man gir hele seg selv, for hele livet.

Den seksuelle foreningen mellom to personer er en total gave fordi denne fysiske gaven er et bilde på Guds gave til mennesket, nemlig at han ga seg selv til oss totalt ved å gi sitt liv for oss på korset. Jesus ga

alt, han holdt ikke noe igjen. For at vi skulle få leve, står det at Jesus *«ga avkall på sitt eget, tok på seg tjenerskikkelse og ble mennesker lik ... Han fornedret seg selv og ble lydig til døden, ja døden på korset»* (Fil 2,7-8).

At den kroppslige gaven som mannen og kvinnen gir hverandre består av mer enn en kortvarig opplevelse av nytelse, er innlysende også ut fra de rent biologiske fakta. For det naturlige resultatet av den kroppslige foreningen kan være at et nytt menneskeliv blir til. Den tredje brikken i bildet er altså at det er potensielt livgivende. Den totale gaven mellom mannen og kvinnen omfatter også deres fruktbarhet, deres kapasitet til å samarbeide med Skaperen i å skape nytt liv. Og fruktbarheten er også en del av dette bildet som peker mot menneskets relasjon med Gud: Guds totale gave til oss er også fruktbar. Når Gud gir seg selv til oss, skaper det nytt liv i oss. Vi forblir ikke den samme, men vi blir forvandlet. I 2. Korinterbrev 5,17 står det at *«den som er i Kristus, er en ny skapning. Det gamle er borte, se, det nye er blitt til!»* I Kristus er vi blitt nye mennesker.

Ekte seksuell forening er:

1. Komplementær
2. En total gave
3. Livgivende

Sex er et språk

Den seksuelle foreningen mellom mann og kvinne, som bilde på menneskets forening med Gud, inneholder altså tre essensielle komponenter: *komplementær, total gave og livgivende*. Når en eller flere av disse brikkene uteblir, da er ikke lenger den kroppslige foreningen i stand til å fungere som et bilde på den evige foreningen med Gud.

Den kroppslige foreningen mellom mann og kvinne er altså et rikt, symbolsk bilde som har betydning langt utover det rent fysiske. Språk er også symboler. Vi kan tenke på den seksuelle foreningen som et språk, der mannen og kvinnen sier til hverandre: «Jeg gir meg selv til deg, totalt, uten forbehold, for resten av livet. Jeg er villig til å stå ved din side og oppdra det barnet som måtte komme som frukt av vår forening.» Selvfølgelig er det ikke alle par som mener dette når de har sex! Men det endrer ikke det faktum at det er det de sier med den seksuelle handlingen. For det er ikke vi, men Gud, som har skapt sex og gitt den sin betydning. Akkurat som det er mulig å si noe uten å mene det, så er det mulig å ha sex uten å mene det vi egentlig uttrykker gjennom handlingen. Men da lyver vi med kroppene våre.

Du må ikke tro at Gud ikke liker sex. Han har jo skapt den som en gave til oss, og ønsker at vi skal ha god sex. Men hva er god sex? Ikke den utarmede versjonen som mye i dagens samfunn presenterer for oss, men den fullverdige versjonen som Gud skapte, den som handler om en total livslang gave og bærer i seg muligheten for å skape nytt liv.

~~~~~

Del 2: Kirkens seksual lære

Mange tenker at Den katolske kirke har et håpløst gammeldags syn på sex. Men Kroppens Teologi kan hjelpe oss å forstå hvorfor Kirken sier det den gjør. Hvis du sier ja til noe godt og vakkert, så innebærer det naturligvis å si nei til alt som er i konflikt med det eller ødelegger det. Når Kirken sier ja til denne innholdsrike, betydningsfulle oppfatningen av seksualitet, så må den naturligvis si nei til alt som bidrar til å tilsløre den. Dette er Kirkens seksual lære i et nøtteskall.

Ifølge Kroppens Teologi skal bruk av vår seksualitet alltid inneholde tre essensielle komponenter: *komplementær, total gave og livgivende*. Hva tror du Kroppens Teologi vil si oss om disse temaene?

**Skilsmisse
og
gjengifte**

Onani

Homofili

**Kunstig
prevensjon**

Porno

Sølibatet

Utroskap

Kjønnsskifte

Sex før ekteskapet

Utroskap

De fleste vil være enige i at det ikke er greit å være utro. Men hvorfor ikke egentlig? Hvis sex bare er noe man gjør for nytelse, hvorfor er det så farlig å ha et sidesprang? Kanskje det er fordi vi innerst inne vet at sex har en større betydning enn bare nytelse. Ifølge Kroppens Teologi er den seksuelle foreningen ment å være en *total* gave, ikke bare av kroppen, men av hele personen. I ekteskapet gir mannen og kvinnen seg til hverandre totalt: Kropp og sjel, tid og penger, lengsler og drømmer. De blir ett. Fordi en slik gave krever alt vi er og har, er det ikke mulig å gi den til to personer.

Sex før ekteskapet

Ifølge Kroppens Teologi skal den seksuelle foreningen mellom mann og kvinne være et bilde av Kristus' totale gave av seg selv til mennesket. Derfor må også den seksuelle foreningen være en total gave, av hele seg for hele livet. Å hengi seg totalt betyr at man ikke holder noe igjen. Forskjellen mellom sex før ekteskapet og sex når man er gift, er at i ekteskapet har man lovet offentlig å være trofast for hele livet. Uten dette løftet holder paret noe igjen; de holder muligheten åpen for at de kan gå fra hverandre.

Onani

Å onanere er å bruke sin seksualitet kun for å oppnå egen nytelse. Det er egentlig en egoistisk handling; det handler ikke om å hengi seg selv som en gave til en annen person i det hele tatt. Og det kan selvfølgelig aldri skape nytt liv. Derfor bryter onani med det som Kroppens Teologi holder frem som en riktig bruk av vår seksualitet. Det vil heller ikke hjelpe deg i fremtiden til å være en tålmodig og forståelsesfull ektefelle hvis du er vant til å få seksuell tilfredstillelse akkurat når du vil ha det.

Porno

Å bruke porno er ikke å gi og ta i mot en gave. Tvert imot: Å bruke porno er å ta verdigheten fra andre personer fordi man bruker dem som objekter for å tilfredsstille sin egen lyst. Porno hjelper deg heller ikke å være en god ektefelle senere. Ved å fokusere på egen selvtilfredsstillelse, får man et forvrengt bilde av hva sex er ment å være: en total gave av to personer til hverandre i kjærlighet.

Skilsmisse og gjengifte

Ifølge Kroppens Teologi er seksuell forening ment å være en total gave, der mannen og kvinnen hengir seg *totalt* til hverandre. Men akkurat som en total gave ikke kan gis til mer enn én person om gangen (jfr. utroskap), kan den heller ikke tas tilbake og gis til en annen person. Når et par gifter seg i Den katolske kirke, lover de å være trofaste til hverandre «i gode og onde dager, *inntil døden skiller oss ad*», altså inntil én av dem dør. Det er et løfte for livet. Den katolske Kirke tar dette løftet alvorlig og anerkjenner derfor ikke skilsmisse. En person som har vært gift før, kan ikke gifte seg på nytt i Den katolske kirke fordi Kirken anser ham eller henne som fortsatt gift til sin første ektefelle. (I noen tilfeller kan et tidligere ekteskap bli erklært for ugyldig («annullert») hvis det ikke ble inngått på riktige premisser, for eksempel om en av partene ikke handlet av fri vilje, var psykisk syk e.l.)

Noen vil si, «Ja, et par kan ha alle intensjoner om å holde sammen, men de kan ikke se fremtiden. Følelser forandrer seg, og det er ikke

rett å forlange at de holder sammen hvis de ikke lenger elsker hverandre!» Men om brudeparet visste at de alltid ville ha de samme følelsene som de har på bryllupsdagen, ville de ikke trengt å love noe. Hele poenget med et løfte er at vi holder det selv om følelsene forandrer seg. Løftet gir paret også den tryggheten som er nødvendig for at kjærligheten kan vokse. Et par som tror på løftet, jobber hver dag for å pleie forholdet og ber også om Guds hjelp til å være trofast. Og vi vet at han hører våre bønner.

Dette betyr selvfølgelig ikke at en som har vært offer for vold eller mishandling i ekteskapet, må fortsette å bo med en voldelig ektefelle. Det kan i en slik tilfelle være riktig å flytte vekk, selv om man ikke da er skilt.

Homofili

Bibelen og Kirkens tradisjon har alltid vært tydelig på at seksuelle handlinger mellom personer av samme kjønn er i strid med seksualitetens intensjon. Mange tror at dette bare er en gammeldags oppfatning, basert på fordommer. Men Kroppens Teologi hjelper oss å forstå hvorfor det fortsatt er sant. Seksuelle handlinger mellom personer av samme kjønn mangler to av de tre essensielle komponentene som gjør seksuell forening til et bilde på foreningen med Kristus: Personer av samme kjønn er ikke *komplementære*, og en seksuell handling mellom dem kan aldri være *livgivende*. En seksuell handling mellom to personer av samme kjønn kan egentlig ikke kalles forening – de blir ikke *ett* – for ekte forening er å forene to kropper på den måten som kan skape liv. Potensialet til å skape nytt liv er en del av den gaven ektefellene gir hverandre.

En som har en homofil legning vil kanskje si, «Gud har skapt meg slik og han elsker meg akkurat som jeg er. Det kan vel ikke være hans vilje at jeg aldri skal oppleve kjærligheten?» Det er absolutt sant at Gud elsker deg akkurat som du er! Men hva betyr det at han har «skapt deg slik»? Vi er alle født med drifter og tilbøyeligheter som vi ikke alltid kan eller vil gi etter for, ikke minst på det seksuelle området. Også de som kaller seg for «heterofile» har en «legning» til typer seksuell atferd som de ikke moralsk kan leve ut. Det er ikke synd å kjenne en lengsel eller en lyst som man ikke kan oppfylle. Det er ikke synd å ha verken homofile eller heterofile følelser. Dessuten trenger vi ikke bygge

hele identiteten vår rundt våre lengsler og lyster. Vi er først og fremst Guds barn, dypt elsket av ham med alle våre ufullkommenheter.

Her har det blitt gjort stor urett mot homofile mennesker opp gjennom historien. Homofili ble stemplet som en slags sykelig tilstand, som skulle være umoralsk fordi det var naturstridig. På den måten kunne heterofile føle seg fri for fordømmelse for sine seksuelle utskjel-
elser siden disse var «normale». Mennesker med en homofil legning ble stigmatisert, diskriminert og trakassert. Det var hykleri på sitt verste, og Kirken og samfunnet for øvrig gjør rett i å be om tilgivelse for den uretten vi har gjort mot homofile. Men Kirken kan ikke be om tilgivelse for at den har løftet frem Guds gode plan for seksualiteten. Gud elsker oss akkurat som vi er, men han kaller oss, både heterofile og homofile, til å øve selvkontroll og med hans hjelp følge hans vei til hellighet.

Sier Kirken da at homofile må leve uten kjærlighet? På ingen måte! Det ligger en antagelse i dette at kjærlighet = sex. Uten sex ingen kjærlighet. Men vi vet at det ikke er sant. *Ikke*-seksuelle relasjoner mellom mennesker – familiemedlemmer, nære venninner eller gode kamera-
ter – er noe av det dypeste vi opplever. Følelsen av forelskelse knyttet til romantiske forhold gir en lykkerus, men de følelsene går ofte over etter hvert og det som står igjen kan være en enda dypere kjærlighet. Å leve uten en seksualpartner betyr ikke å leve uten kjærlighet.

Men vi kan ikke nekte for at det å leve uten en seksualpartner eller en romantisk relasjon, enten man er homofil, skilt, ikke finner en partner eller av andre grunner, kan være en tung byrde. Vi kan ikke forvente at personer som ikke deler vår tro vil ønske å leve etter Guds vilje. Men som kristne stoler vi på at vår kjærlige Far elsker oss og vil det beste for oss. Med Guds hjelp og i tillitt til ham kan denne byrden bæres. Og vi kan stole på at det å kjempe kampen for å leve etter Guds vilje, vil bære frukt i våre liv. Uoppfylte lengsler kan rette blikket vårt mot lengselen etter den foreningen med Gud som vi lever i håp om, men som ennå ikke er oppfylt. Gud kan bruke våre lengsler til å føre oss nærme-
re ham, fordi all lengsel er til syvende og sist en lengsel etter Gud. Og det er kun han som kan tilfredsstill oss.

Kjønnsidentitet

Bibelen og Kirken er klar på at de to kjønnene – mann og kvinne – er noe Gud har ønsket å skape. Det står nemlig at Gud skapte oss som «mann og kvinne». Om vi er mann eller kvinne, gutt eller jente, handler om kroppene våre. Når Bibelen sier at «de to skal være én kropp», viser den til den fysiske foreningen mellom mannens og kvinnens kropp. Kroppens Teologi viser oss at kroppen har betydning, fordi denne kroppslige foreningen mellom mann og kvinne er et bilde av foreningen med Gud. Med kroppene gir mannen og kvinnen seg til hverandre. Å gi kroppen er å gi hele seg, fordi vi er kroppene våre. Vi er ikke personer som *har* kropp; vi *er* våre kropp, om det er gutt eller jente, mann eller kvinne. Vårt kjønn er ikke først og fremst noe som vi føler eller opplever. Det er bestemt av hvilken kropp vi har. Å «skifte kjønn» ved å gjøre fysiske kroppslige inngrep eller ta hormontilskudd, er ifølge Kroppens Teologi ikke mulig, fordi vi *er* den kroppen vi er skapt med.

Noen opplever vanskelige følelser rundt det å være gutt eller jente. I alle samfunn har det vært forskjellige forventninger til gutter og jenter. Gutter forventes å gå kledd på en viss måte, leke med visse typer leker og ha visse «gutteaktige» interesser eller følelser. Jenter forventes ofte å gå kledd på en annen måte, leke med andre leker og ha andre interesser og følelser enn gutter. Mye av dette kan være naturlig, men det kan også bli overdrevet og hemmende. En gutt som vil leke med «jenteleker», eller som opplever at han har interesser og følelser som skal være typiske for jenter, kan føle at han ikke passer inn som gutt. Han kan til og med ønske at han var en jente, for da ville han ikke føle seg så annerledes. Men dette betyr ikke at han egentlig er en «jente født i en guttekropp». Det er en umulig selvmotsigelse. Å være født i en guttekropp er å *være* en gutt. «Problemet» her er ikke at han eller hun er født i feil kropp. Det er mange måter å være gutt på, og mange måter å være jente på. Kanskje det heller er et problem i samfunnet at vi har for fastlåste forestillinger om hvilke interesser eller følelser som vi forbinder med det å være gutt eller jente.

Det viktigste er å vite at vi kan stole på Gud: Han har skapt oss som vi er, med den kroppen vi har. Hele livet er en fantastisk gave fra Gud, og det er også kroppene våre.

Kunstig prevensjon

Når den katolske Kirke sier nei til kunstig prevensjon, strider også dette mot de flestes oppfatning i vår kultur. Men det som mange ikke vet, er at helt frem til for ca. 100 år siden var så godt som samtlige kristne kirkesamfunn enige om at kunstig prevensjon var i strid med en kristen forståelse av seksualiteten. Hvordan kan vi forstå dette? Kroppens Teologi gir oss en forklaring. Ved å bruke teknologiske hjelpemidler (kondom, P-piller etc.) eller teknikker som stenger av muligheten for graviditet, endrer man den seksuelle handlingen fra å være en potensielt fruktbar handling, til å være en steril handling, som ikke bærer i seg muligheten for å skape nytt liv. Et ektepar som bruker kunstig prevensjon, gir seg ikke til hverandre totalt; deres seksuelle handling er ikke en ekte forening, fordi de holder igjen en viktig del av gaven – sin fruktbarhet, potensialet til å skape nytt liv.

Dette betyr ikke at folk må ha så mange barn som mulig. Barn er riktignok ifølge Kirkens lære en velsignelse, og et ekteskap skal være åpent for barn, men det kan være legitime grunner for å ville begrense familiestørrelsen. Kirken sier bare at måten man skal unngå å bli gravid på, ikke er gjennom å endre den seksuelle handlingen, men gjennom å avstå en periode. Gud har skapt kvinnens kropp slik at det kun er 3-4 dager i måneden hun kan bli gravid. I dag har vi metoder som kan vise denne fertile perioden med ganske stor nøyaktighet. Denne formen for fødselsregulering er moralsk fordi den benytter seg

av kroppens naturlige funksjoner slik den var skapt av Gud istedenfor å gripe inn og endre den seksuelle handlingen til en steril handling. Metoden krever selvkontroll fordi det betyr avholdenhet i noen dager, men det å sammen ta hensyn til kvinnens kropp kan også føre et ektepar nærmere sammen.

Legg merke til at denne læren er ment for ektepar. For at deres forening – komplementær og en total gave – skal være et bilde av foreningen med Gud, må den også være åpen for liv. Læren om kunstig prevensjon har egentlig ikke noe å si for andre. Seksuelle handlinger utenfor ekteskapet blir ikke enda mer umoralske om man bruker prevensjon. Pave Benedict XVI sa en gang under AIDS-krisen at når en mannlig prostituert brukte kondom, så kunne dette kanskje i hvert fall være et første lite steg mot ansvarlighet, fordi de dermed unngår å utsette andre personer for livsfare.

Sølibatet

Katolske prester og mange ordenssøstre og -brødre avlegger et løfte om å leve i sølibat – å ikke bli gift eller få kjæreste. Dette er noe som er vanskelig for mange å forstå. Hvis sex er noe godt, skapt av Gud, hvorfor skulle noen avstå fra det? Kroppens Teologi gir oss også nøkkelen til å forstå dette. Når våre prester og ordensfolk velger å leve i sølibat, er det absolutt ikke fordi sex er noe syndig eller noe som ikke passer med et liv i tjeneste for Gud.

Ifølge Kroppens Teologi er seksuell forening et bilde fra Gud, som peker utover seg selv til en evig og guddommelig virkelighet – foreningen med Gud. Men ekteskapet, som alle sakramentene, er bare en midlertidig ordning. Som Jesus gjorde klart, etter oppstandelsen skal det ikke være ekteskap. Når virkeligheten som bildet peker på, er fullkomment til stede, har vi ikke bruk for bildet lenger. Når du er på ferie i Syden, sitter du ikke på hotellrommet og ser på bilder av sandstrender og palmetrær! Ved å leve i sølibat, avstår man fra bildet, seksuell forening, for å vitne med sitt liv om betydningen *bak bildet*, den evige guddommelige foreningen med Gud. Sølibatslivet peker dermed også på sin måte på seksualitetens fulle betydning.

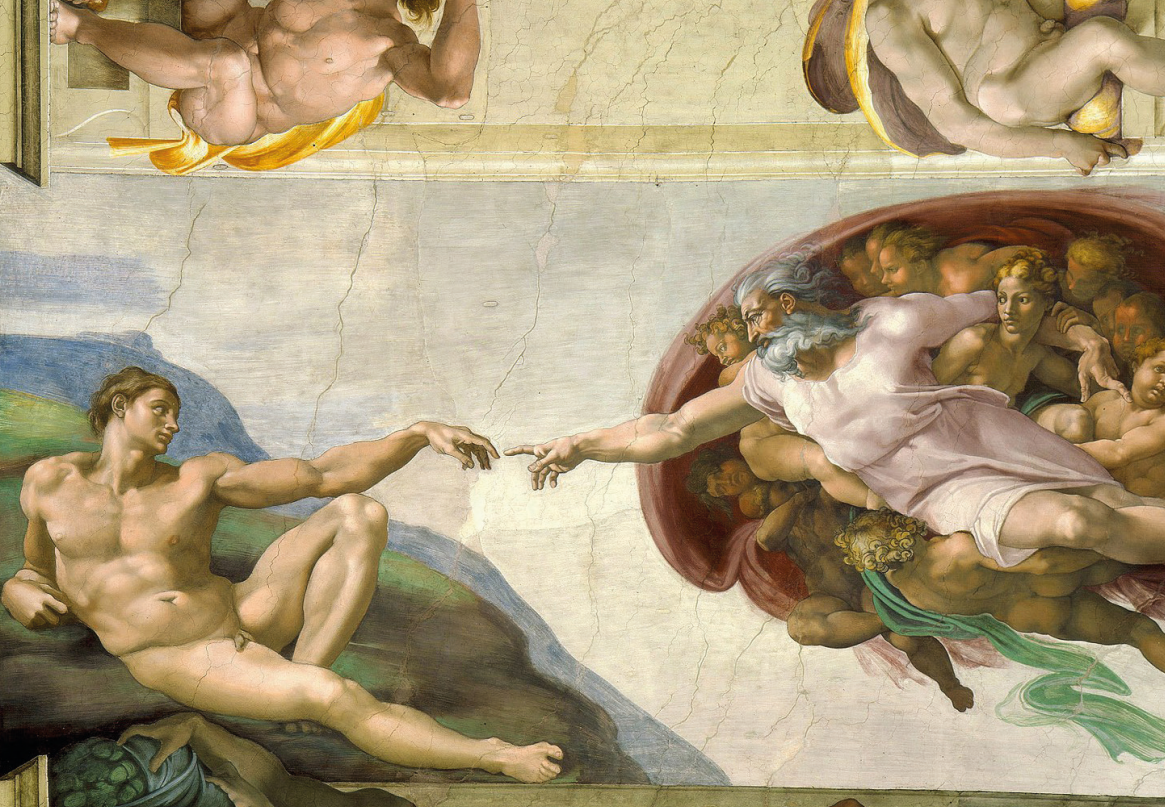
~~~~~

Hvis du har lest hele dette heftet, har du lest mye om hva Kirken lærer om sex og samliv. Noen sier at Kirken er for opptatt av sex, at vi heller burde fokusere på det sentrale i troen, om evangeliet. Og det er absolutt sant at sex ikke er det sentrale i troen vår! Men sex er ment å peke på det som *er* sentralt.

Som sagt i innledningen: Kroppens Teologi handler ikke om hva Gud forteller oss om kroppen, men om hva kroppen forteller oss om Gud: at han har skapt oss til å bli forent med ham i kjærlighet. Ingen av oss klarer alltid å leve opp til det idealet som Kirkens seksualetikk holder opp for oss. Men uansett hvor mange ganger vi måtte feile, blir Gud aldri lei av å tilgi oss!

De tre brikkene som inngår i den seksuelle foreningen – *komplementær, en total gave og livgivende* – har hvert sitt viktige budskap til oss. Komplementariteten forteller oss hva et menneske er: Et menneske er noe som er skapt for vennskap med Gud. Vi kan kun fullt ut forstå hva det er å være menneske dersom vi åpner oss for Gud. Den totale gaven forteller oss om at Gud har gitt seg selv til oss uten forbehold. Han elsket oss så mye at han ble et svakt og sårbart menneske og ga sitt liv for oss. Men han overvant også døden, og resultatet er at vi får et helt nytt liv, et liv som er preget av Guds nåde og den hellige Ånds kraft her og nå, og som ikke tar slutt når vi dør. Det er dette som *er* det sentrale i troen vår, som alle sakramentene peker på, og som vi feirer i hver eneste messe. Det er dette som er evangeliet – den gode nyheten!

Den hellige pave Johannes Paul II brukte kroppen som utgangspunkt for sin undervisning om ekteskap, seksualitet og samliv. Det er ikke bare en måte å håndtere et vanskelig tema på. Det er ikke bare pedagogikk. Den undervisning som er blitt kalt «Kroppens Teologi» er et uttrykk for Kirkens sakramentale forståelse av virkeligheten. Dette heftet er en utmerket sammenfatning av hvordan også liv, sjel og kropp vi har fått som gave av Skaperen forkynner Gud som Frelseren. Det vi her leser, er det vi også finner i Kirkens katekisme; oversikten over Kirkens tro og lære. Derfor kan det trygt anbefales.

Dom Alois Brodersen Can.Reg.
sogneprest,
St. Paul menighet, Bergen

p. Erik A. Holth
kapellan og
skoleprest St. Paul

